

ЦИЈЕНА:

за Црну Гору на годину 10 перп., на по год.
5 перп.; ван земље 15 франака у злату.за Црну Гору број 10 пара
за СТРАНЕ ЗЕМЉЕ број 20 параЛИСТ ИЗЛАЗИ
УТОРНИКОМ И ПЕТКОМ

ВЈЕСНИК

АДРЕСА:
„Вјесник“ Цетиње, (Црна Гора)
ADRESSE:
„Vjesnik“ Cetinje (Montenegro)РУКОПИСЕ ВАЉА СЛАТИ УРЕДНИШТВУ „Вјесника“
А ПРЕПЛАТУ И ОГЛАСЕ АДМИНИСТРАЦИЈИ
ОГЛАСИ СЕ НАПЛАЋУЈУ ПО ПОГОДБИ

ОБЗНАНА

На основу ријешења Кр. Министарског Савета од данас, аустријске новчанице примаће се на државним благајницама само до 15. септембра ове године, послје ког дана државне благајнице обавезно их неће примати, а у приватном саобраћају могу циркулисати према курсу, који им сам саобраћај одреди.

Скреће се пажња свима новчаним заводима и појединцима, који имају аустријских новчаница, да их замијене нашим боновима или другом монетом код најближе царинарнице најдаље до горњег дана. У случају да царинарнице не би моментално располагале са довољном количином новца за размијену, исте ће издавати подносиоцима аустријских новчаница признанице са пописом старјешине царинарнице под бројем и печатом, које ће им у најкраће вријеме замијенити новцем, чим им овај стигне од Гл. Држ. Благане.

Цетиње, 25. августа 1914 год. Бр. 7909.

Министар Финансија и Грађевина.
Р. Поповић.

ОБЗНАНА

Законом од 25. јула тек. године, пуштени су у саобраћај стари бонови од 1 и 2 перпера пошто је на њима претходно отиснут црвеним мастилом датум истога закона.

Међутим, у приватном саобраћају почели су циркулисати стари бонови од 5 перпера, чија вриједност, разумије се, није легализована, а може се претпоставити, да ће се и још неповучени бонови од 10, 50 и 100 перпера појавити у промету на исти начин.

Да би се сузбиле несавјесне спекулације појединаца, овим се ставља до знања заинтересованима, да је законом призната вриједност само оних бонова од 1 и 2 перпера с горњим датумом и према томе, бонови од 1 и 2 перпера без датума црвеним мастилом, као и сви стари бонови веће вриједности, немају законске заштите.

Из канцеларије Министарства Финансија и Грађевина. Број 7919. 26. августа 1914. год. Цетиње.

Осјечница, 26. августа. На овамошњем фронту није било ништа ново, осим што је непријатељска артиљерија у 9 сати отпочела паљбу, на коју је наша одговорила. Послије једнога сата непријатељска је артиљерија престала дјествовати.

Ханина, 27. августа. Јучер је једно јаче непријатељско одјељење покушало да иријеђе преко горњег моста на Дрини код Фоче. Наше су трупе јаком ватром и противнападом дочекале непријатеља, који је неуредно одступио, оставивши велик број мртвих и једног заробљеног.

Измирење братских народа

Поводом прогласа Главног Заповједника руске војске, Великог Књаза Николе Николајевића, упућеног пољском народу „Н. Време“ пише:

Јучер је био велики дан у историји Словенства: усред ратног пожара, под звекетом мачева и грмљавом топова развијала се блага вијест измирења. Историја двају братских народа — рускога и пољскога — била је крвљу исписана — између њих је сто година вражда владала. Али је то била „домаћа вражда“ — како ју је назвао наш велики пјесник — „домаћи, стари спор“. И збило се као што се збива када напану на завађену браћу

— када непријатељи туђе крви и туђих тежња принуде силније осјећати сродничку крв и руке сједињавати ради заједничког отпора. То су учинили Германија и Аустрија објавивши рат слободи народа и човјечанској култури.

Јучер су Пољаци чули позив брата к брату против општега непријатеља. „*Квцуно је час, када се за вјетна машта ваших отаца и ђедова може остварити*“ — овим великим ријечима Врховни Заповједник, Велики Књаз Никола Николајевић, обратио се Пољацима. Ова зајетна машта је поништење граница, које дијеле на троје пољски народ. „*Да се он уједини под скијтром Рускога Цара! Под овим скијтром Пољска ће ускрснути слободна у својој вјери, у своме језику, у својој самоујрави*“.

Радосним трепетом закуцаће срца на Висли, када до њих долете ове ријечи, и руска војска ће тамо бити оличјење ове „благе вијести“, овога измирења братских народа.

„С раствореним срцем, с братски пруженом руком иде вам у сусрет Велика Русија. Она вјерује, да није захрљао мач, који је разбио непријатеља код Гринвалда“. Овај мач је био подигнут назад пет вјекова. Тада су такођер били „домаћи спорови“, али против непријатеља дигла се сва земља, Руси, Пољаци и Литавци, и њемачки витезови су бježали. Сад су дошли њемачки убице и насилници, који су скоро по вијек дражали свијет под хитроном своје појене силе и опет је пред њима та црвена тужбена породица.

Господар и руски народ благословили су своје вјеске на борбу за ослобођење народа за правду, и оне иду, наши витезови, на своје велико дјело, носећи са собом „зору новог живота“ човјечанству, које је устало да се ослободи вјечнога страховања од рата, и које је досад улагало све своје силе у бескрајне ратне припреме.

И прва је зора гранула Пољацима. Да је благословена њезина појава, и да вазда нестане наша „домаћа вражда“!

„Са гвожђем у руци,
са крстом у срцу“!

Московско „Јутро Русије“ пише: „Са гвожђем у руци, са крстом у срцу“ — Господар зове Русију да устане против Аустрије „прве проузрочнице свјетске смутње“. Није се могло с већим осјећањем достојанства одазвати на објаву рата од стране Аустрије Русији, него ли је то учињено у царском манифесту. У неколико редака овога царскога акта речено је све, што се могло и што је требало рећи у овом часу Великој Русији. У манифесту звучи величанствено презење према Аустрији, која је свијет запањила својом црном неблагодарношћу према Русији „која ју је не једанпут спасла“. А своме народу Господар говори — и ове ријечи Рускога Цара остају у историји — да је борба с Аустријом и Германијом — борба за ствар праведну, да ће оправдани гњев јевропских народа устати против обје проузрочнице свјетске смутње, и да су Русија и с њом њезини савезници и једномишљеници принуђени да се лате оружја „да уклоне

вјечну пријетњу њемачких држава општему миру и спокојству“.

Руски Цар, устајући против зачетнице свјетске смутње, не пријети непријатељу Русије, да ће га срушити и омести с лица земље. То је противно рускоме духу, неприлично вођи, који ступа у свети рат за праведну ствар словенску — то је својство других народа, других монарха. Него је задатак овога светога рата тачно означен у манифесту — „уклонити вјечну пријетњу германских држава општему миру и спокојству“.

Ова „вјечна пријетња“ неће ишчезнути докле главарство у савезу њемачких држава не буде одузето пруским Хохенцолернима, докле арстријски Хабзбурговци не буду принуђени, да се за вазда одрекну сна о великодјавном империјализму, докле у истини мирољубива словенска држава у савезу са другим мирним народима не побиједе зачетнице свјетске смутње, док, најпослије, на карти Јевропе данашње вјештачке границе, вјештачки подржаване, не буду исправљене тако, да у Јевропи неће остати непријешених питања, благодарног повода за „вјечне свјетске смутње“.

Овдашњи Царско-Руски Војни Агент, г. генерал Потапов, примио је ово званично саопштење:

Петроград, 27. августа 6 сати по подне.

23. и 24. августа ми смо напали на аустријску Томашевску армију: на северо-западу од Грубешова и на југо-истоку од Рави—Руска Аустријска армија, коју ми гонимо, одступа у потпуном нeredу. Код Фримпаља је наша коњица јурнула посред огромне непријатељске коморе.

У Љублинском правцу аустријска војска изабачена је из утврђеног положаја и одступа на југ. Колоне коморе, које су одступале путем Јузифов—Анополь, растјерала је наша артиљерија с лијеве обале Висле.

Воде се велики бојеви на фронту од Рави—Руска до Дњестра, гдје је аустријска армија, коју смо разбили, добила потпору. Дјелови 14. тиролског корпуса покушали су ноћу 25. августа да нас зауставе код Рави—Руска, али су идућег дана одступили оставивши нам заставу и 500 војника, које смо заробили.

Петроград, 28. августа у 5 сати 15 минута по подне.

Успјех, који су наше војске одржале 27. о. м. код Красника над аустро-њемачком војском, наставља се.

На фронту од Томашева—Рави—Руска до Дњестра воде се упорни бојеви.

Доведене са запада њемачке трупе сконцентрисале су се на ријечи Але. 27. августа почело је њихово наступање, при чем су се јаке њихове колоне упутиле преко Мазурских језера. Наши предњи дјелови задржавајући противничково напредовање, одлазе у источном правцу.

Овдашње Кр. Енглеско Посланство примило је од своје Владе 8-ог септ. (28-ог авг.) опширни експозе о стању операција на западном ратишту из којег видимо ова значајна мјеста:

„Најновији извјештаји о непријатељу доносе: да је одустао од

напада на Париз, и да наступа у јужно-источном правцу према ријечи Марни и према лијевом крилу и центруму француске армије.

Јављају да се прва њемачка армија налази између Ла Ферте-су-Жоар и Монмираја.

Друга њемачка армија, зауевши Ремс наступа к Шато—Тијери-у и источно од овог мјеста.

О четвртој њемачкој армији јављају да наступа јужно и западно од планинске косе Аргон, између Сурт и Вил-Сир-Турб.

На све су ове тачке њемачки урани стигли већ 3-ег септембра.

Седму су њемачку армију Французи одбили код Енвила близу Ливевила.

Изгледа, дакле, да су Нијемци напустили заобилазни покрет на крају француског лијевог крила, можда зато што тај покрет није био више остварљив на тако великом простору или јер су се Нијемци ријешили за алтернативу директног нападаја на савезничку линију.

Да ли је та промијена у њемачкоме плану настала из сопствене побуде или је Нијемце на то принудила стратегијска ситуација и прло јака савезничка војна сила пред њиховим фронтом, то ће тек догађаји показати.

Што се пак нарочито тиче енглеских трупа, нема никакве сумње да су наши војници утврдили своју личну надмоћност над Нијемцима и да су они потпуно свјесни факта да при једнаком броју резултат борбе мора испасти у њихову корист.

Њемачка је пјешадијска ватра слаба, док је стрељачка енглеска ватра вазда сваку њемачку колону растројила, која је год напала наше војнике. Духовна надмоћност и веће тренирање Енглеза, дозволило им је да се боре у отвореним формацијама и успјешно са далеко надмоћнијим непријатељем.

Наша је кавалерија и још више имала могућност да дјествује, те је дефинитивно утврдила своју надмоћност.

Сер Ђон Френч, главнокомандујући енглеском војском истиче у својим извјештајима особиту надмоћност британских трупа сваког рода оружја, над трупама Њемачким.

Он говори да наша коњица ради што хоће са непријатељем, док овај није бројно бар три пута јачи. Њемачке патроле напросто бјеже пред нашим коњаницима. Њемачке трупе не могу издржати нашу пјешадијску ватру; наша артиљерија није се никад досада мјерила са непријатељском, а да ова није била три или четири пута бројно надмоћнија. У боју код Лекато 26-ог авг. помињу се ови случајеви: Сви официри и послуга једне енглеске батерије били су убијени или рањени, осим једног подофицира и двојице тобија. Ови су продужили паљбу из једног топа, издржали су жестоку ватру и повукли су се неповријеђени са бојног поља.

Другом једном приликом провијантна колона, била је у пола предвојена од њемачке коњице и одвојена од свога деташимана; њеног официра позваше на предају. Официр се не хтједе предати, већ свом брзином својих аутомобила, пробије се кроз редове њемачке коњице. Наши војници успркос ве-

ликој врућини и дугим маршевима изгледају добро и пуни поуздања, а коњи су услед велике количине сијена и зоби у изврстном стању.

У кратко, може се рећи, да је досадање ратовање дало прилике да се британско оружје и још више истакне и да се овјенча важним и стварним успјесима“.

ТЕЛЕГРАМИ

Рим, 25. августа. „Торнале д'Италија“ јавља из Драча, да ће нови албански кнез бити Бурхан Един, син Султана Абдул-Хамида. Очекује се долазак Есад Паше и првака из земље ради конституисања сената. Есад Паша био би предсједник Министарства. Бивши турски официер Ржан беј наименован је за главног команданта Драча.

Лондон, 25. августа. Енглеска крстарица „Пасфиндер“ наишла је на мину код Њукастла и потонула врло брзо. Губитци су четири погинула, 13 рањених и 243 нестала.

Атина, 26. августа. (Званичан комунике) За вријеме кризе тројни савез није предузео никакав корак код грчке владе у корист уступања Кавале Бугарској, нити је савјетовано Грчкој да чини ма какве уступке у питању острва.

Берлин, 26. августа. Сигурне вјести, које су овдје стигле, казују да су Енглези заузели Самоска острва 16. августа без борбе.

Петроград, 26. августа. Француска саопштења јављају о једној битци, која је почела на линији Птеј—Верден. Војска париског гарнизона начинила је испад и заподјела борбу на десном крилу њемачке војске. Французи су потисли непријатеља до Урка. У комуникацијима се констатује да је ситуација повољна по савезничке војске. „Тајмс“ сазнаје да је генерал Жофр успио да заобиђе линију њемачких трупа, док су их Енглези нападнали с бока. Због овога успјеха Нијемци су у хитњи евакуисали Лил. Цар Виљем са својим генерал-штабом стигао је у Мец. У поплавленим дјеловима Белгије Нијемци су изгубили огроман број топова. Дипломатски представници Аустрије и Њемачке протјерани су из Кајира. Белгијски резервисти и регрути из године 1914. добили су заповијест да се јаве у команде.

Париз, 26. августа. (Званични комунике од 25. ов. мј.) 1) На нашем лијевом крилу савезничке војске су напредовале и непријатељ није давао никаква отпора. 2) У центру, у предјелу Вердена било је наизмјенично и напредовања и повлачења. Ситуација се није измијенила. 3) На нашем десном крилу у Вогезима постигли смо извјесне дјелимичне успјехе. 4) Предње одбранбене трупе Париза имале су неколико сукоба у близини ријеке Урк, чији је исход био повољан по француске трупе. 5) Војни министар је упутио команданту мјеста у Мобежу ову депешу: „У име Владе Републике и цијеле земље исказујем браниоцима Мобежа и његовом храбром становништву своје велико дивљење. Ја видим, да ви ни пред чим не узмичете, да би само продужили отпор, до тренутка нашега ослобођења, који ће, надам се, ускоро доћи“. Осим тога Врховни Командант је поменуо у дневној заповијести цијелој војсци

команданта мјеста у Мобежу због његове добре одбране.

Петроград, 27. августа. Француско лијево крило напредује према центруму не наилазећи на отпор.

Верден, 27. августа. Савезници си имали дјелимичних успјеха. *Савезничке војске сукобиле су се у близини Париза с Нијемцима у предјелу ријеке Урк и извојевале побједу. Савезници су заробили мноштво војника, митраљеза и муниционих кара.* Ситуација у Елзасу није се промијенила, а у Вогезима је повољна за Французе. Саопштење енглеско каже, да је план генерала Жофра потпуно успио. *Савезничке су војске додузале офанзиву и потиснуле непријатеља, који се повлачи према сјевероистоку.*

Токио, 27. августа. Вотиран је кредит од 50 милиона франака за ратне потребе.

Париз, 27. авг. „Берл. Тагблат“ јавља, да је Бурхан Един, син Абдул Хамидов, изабран за краља албанскога. Енглеске новине повеле су општу компанију о потреби формалног савеза између Енглеске и Русије. — У својој дневној заповијести помиње генералисимус Жорф са дивљењем херојичног браниоца Мобежа.

Рим, 27. августа. Једнако се проносе гласови, да је Шпанија вољна да помогне Француску. (Нарочити извјештај).

Рим, 27. августа. У Румунској се продужују патриотске манифестације народа, који захтијева ослобођење своје потлачене браће у Аустро-Угарској. (Нар. извјештај).

Рим, 27. августа. Четири њемачке армије упоредо иду источно од Париза, а на страну линије Верден—Белфор, тражећи да комбинују операције са њемачком војском, која се ослања на лијеву обалу Рајне и да дају једну велику битку. (Нар. извјештај).

Ваљево, 27. августа. Код Црногорске као и код наше војске код Вишеграда није било ништа новог. Ноћу између 26. и 27. августа и 27. преко дан непријатељ је покушао на простору Љешница—Рача и Рача—ријека Босут да пријеђе на нашу страну. Код Лиманске Аде и Раче пријешао је Дрину, а код утока Босута Саву. И ако је непријатељ располагао великом снагом, наше су га трупе енергично одбиле и с великим губитцима пребациле преко Саве и Дрине. Истога дана непријатељ је покушао да с јачим колонама пријеђе Дрину још код Брасинске Аде и села Цуљине, али и ове његове колоне биле су од наших трупа разбијене и пребачене преко Дрине. Непријатељ је бјежао понтонима и преко подигнутих мостова и мјестимице се давио у Дрини. У свима овим борбама непријатељ је оставио за собом масу рањеника и велики број заробљеника. На сјеверном фронту према Сави наша офанзива продужују се успјешно. *Послије дводневне ујорне борбе наше су трупе заузеле Земун.* На Дунаву, осим безначајних чарки на појединим мјестима није било ништа новог.

Ваљево, 27. августа. (Задочишло). Код Вишеграда наше су трупе заузеле све јаче положаје на десној обали Дрине и непријатељ нема више ни једног војника на тој страни. На Дрини код Лознице води се

артиљеријска борба, а сјеверно од Љешнице непријатељ је покушао да својим јачим снагама пријеђе Дрину на неколико мјеста, али је снажним нападом наших трупа бачен назад с великим губитцима. Наше су трупе на сјеверу извршиле на неколико мјеста пријелаз на непријатељско земљиште. Том приликом на једном мјесту између Шапца и Митровице наше су трупе пред много надмоћнијим непријатељем претрпијеле неуспјех. Тринаести пјешадијски пук и један дио петнаестог пука, који су већ били пребачени на Сријемску обалу имали су већих губитака. Али, то није имало никаква утицаја на даљи ток наших офанзивних операција. Наше трупе продужују своје операције у Сријему с успјехом и заробиле су до сада преко 500 непријатељских војника. Морал је у наших војника одличан; одушевљење за офанзиву врло велико.

Беч, 27. августа. Јуче по подне стигао је на сјеверну жељезничку станицу први њемачки санитарни воз, долазећи са сјеверног бојишта, и донио 265 рањеника, међу којима седам Нијемаца. Рањенике је дочекала велика војвоткиња Бланка и особље Црвеног Крста. Огромна томила свијета правила је овације рањеницима, који су пренесени у болнице.

Олденбург, 27. августа. Пруски принц Ајтел Фриц, зет Великога Кнеза Олденбуршког, одликован је орденом гвозденог крста првога степена, због особите храбрости, коју је показао у једном јуришу на челу свога пука против непријатељске артиљерије.

Петроград, 28. августа. Послије ваздушног извиђања, војни авијатичар кап. Несторов опазио је један аустријски аероплан како лебди у ваздуху више руских трупа. Да би га спречио у очевидној намјери да баца бомбу на руске трупе, Несторов управи свој аероплан на непријатељски и по цијену свог живота пробуцао аероплан уништивши аустријскога авијатичара и његов аероплан, али је при извршењу тога херојског дјела и сам погинуо.

Петроград, 28. авг. Из Токија јављају, да је Јапан пристао на енглеско-француско-руски споразум, који је потписан у Лондону да нико засебно не закључује мир. Министар спољних послова изјавио је руском амбасадору у Токију, да Јапан неће закључити мир с Њемачком све док се не сврши рат у Европи, па ма Јапан и прије свршетка рата заузео Кјау-Чау.

Париз, 28. августа. (Званично.) Главнокомандајући Генерал Жофр упутио је француским трупама дневну заповијест, у којој нарочито каже: „Данас није више тренутак да гледамо назад, већ да нападамо и одбијемо непријатеља и да се по сваку цијену одржимо на земљишту задобијеном“.

Остенде, 28. августа. Ратни Савјет осудио је на смрт шпијуна Ерхарта, који је ухваћен 4. септембра. Ерхарт је стријелан.

Лондон, 28. августа. Дописник „Дели Кроникла“ из Бордоа потврђује, да су слободни стријелци организовали више напада. Један добјегли сељак из Вердена причао је дописнику да су младићи и жене пуцали на уланске патроле и да су

Нијемци потпуно уништили село, у коме се је то догодило.

Париз, 28. августа. (Званично.) На лијевом крилу војске савезника, рачунајући ту и истакнуте одбранбене дјелове Париза, стално напредују од обала Урка до Монмираја. Нијемци се повлаче у правцу Марне. Између Мо-а и Сезана енглеске су трупе заробиле много непријатеља, цио један пјешадијски баталијон, један митраљешки одред и заплијениле велики број кара. У центру води се жестока борба између Лафер—Шампеноаз и Витри ле Франсоа до јужнога краја Аргона. Ми нигдје нисмо уступили, док је непријатељ изгубио терена око Витри ле Франсоа, гдје се је његово кретање у назад јасно констатовало. На нашем десном крилу једна њемачка дивизија напала нас је на линији Шато Салин-Нанси, али је била одбијена сјеверно од Шампањске шуме. Нешто источније ми смо заузели вис Мендрей и кланац Фурно.

Париз, 28. августа. (Званично.) На нашем лијевом крилу Нијемци су у своје повлачењу, прешавши Пти Морен, извршили, да би заштитили саобраћајне везе, жестоке али узалудне нападе противу француских снага. На десној обали Урке енглеске трупе продужују своје наступање према Марни. На висоравни сјеверно од Сезана француске трупе напредују, ма да са потешкоћама. Ситуација је добра на свима осталим дјеловима фронта.

Лондон, 28. августа. Пресбиро јавља да се планови главнокомандујућег генерала Жофра методски развијају. Савезничке снаге, предузевши наступање, успјеле су да зауставе њемачке снаге и да их потискују према сјеверо истоку.

Бордо, 28. августа. (Званично.) Отпочела је борба на линији Нантеј-ле Бодоан-Мо-Сезан-Витри ле Франсоа и протеже се до Вердена. Благодаречи снажној акцији наших трупа, које су моћно потпомогнуте британским снагама, Нијемци, који су се јуче и прекјуче спустили до предјела Куломије и Лаферте-Гоше, морали су јучер у вече ударити у повлачење.

Софија, 28. августа. Мајор Габлешков, бугарски војни аташе у Атини, отпутовао је на своју дужност.

Петроград, 28. августа. Ратни материјал, који је Њемачка послала Турској, остао је на бугарској територији. Грчки резервисти, турски поданици, настањени на Криму неће да се врате у Турску. Бојкотоване њемачке робе у Варшави све се више шири.

Дневник

Краљев повратак. Његово Величанство Краљ, Врховни Командант, вратио се је јучер у подне из Никшића, одакле је ишао у Херцеговачки Одред ради прегледа трупа и позиција. Њ. В. Краљ, услед извршеног заморног пута, не осјећа се најбоље, али ипак обавља дневне послове.

Допутовао. Ономадне се вратио на Цетиње из Никшића, камо је отпутовао у пратњи Његова Величанства Краља Господара, г. генерал Божа Јанковић, шеф штаба Врховне Команде.